

TUFAN TÜRENÇ

AYNADAKİ YÜZLER

Yakın Tarihten İbret Öyküleri

Remzi Kitabevi

TUFAN TÜRENÇ 4 Ocak 1945'te Bursa Yenişehir'de doğdu. Doktor babasının atanması üzerine ailesiyle birlikte bir yaşında İstanbul'a geldi. 1950 yılında ailecek Afyonkarahisar'a taşınınca ilkokulu bu kentte okuyup bitiren Tufan Tren, orta ve liseyi İstanbul'da Saint Benoit Fransız Lisesi'nde yatılı olarak okudu.

Yksekğrenimini yapmak üzere Eczacılık Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Eczacılık eğitiminin kendisine göre olmadığı anlayan Tren, ertesi yıl Gazetecilik Yüksekokulu'na girdi. Gazetecilik eğitimi onu öylesine etkilemişti ki, bu mesleği yapmak için içinde dayanılmaz bir tutku doğdu.

Gazeteciliėin kapısını ona açacak olan Abdi İpekçi'ye başvurdu. Ardından polis muhabiri yardımcısı olarak gazeteciliğe başladı. Beř yıl muhabirlik yaptıktan sonra yazışlarına geçti, iki yıl sonra da yazışleri müdürlüğüne getirildi. 1986 yılında *Güneř* gazetesine geçti. 1988 Aėustosunda geçtiği *Hürriyet* gazetesinde 30 yıl süreyle yazışleri müdürü ve köşe yazarı olarak görev yaptı.

49 yıl sürdürdüğü mesleğine 2018 yılı sonunda veda etti.

Gazeteci (1985), *zgrlėe Uçan Dev* (1988), *O Manřetler* (2008) ve *Babıalı'nın teki Yüzü* (2018) diğer kitaplarıdır.

TUFAN TÜRENÇ

AYNADAKİ
YÜZLER

Yakın Tarihten İbret Öyküleri

Remzi Kitabevi

AYNADAKİ YÜZLER / Tufan Türeñ

© Remzi Kitabevi, 2019

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Mecit Demir

Kapak: Keremcan Gümüştaş

ISBN 978-975-14-1905-7

BİRİNCİ BASIM: Temmuz 2019

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3- 14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul

Tel (212) 629 4783

İçindekiler

Önsöz.....	7
------------	---

İHANET VE İSYAN, 9

Yurdunu Düşmanlara Bırakıp Kaçan Padişah Vahideddin....	11
Genç Cumhuriyetin Atlattığı Büyük Tehlike.....	25

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARI, 47

Binlerce Yahudiyi Kurtaran Adam	49
Yılmayan Savaşçı Kadın: Sabiha Sertel.....	68
Kumara Tutsak Ünlü Şair	76

1960'LI YILLARA BAKIŞ, 85

Baykal, Menderes'in Yakasına Yapıştı mı?.....	87
Fatin Rüştü Zorlu'yu İdama Götüren İftira.....	97
Kıbrıs Mukavemet Teşkilatı Nasıl Kuruldu?.....	108
Küçük Adadan Çıkan Deha: Denктаş	121

28 ŞUBAT ÖNCESİ OLAYLAR, 129

Cindoruk Başbakanlığı Neden Reddetti?.....	131
Çiller'in, Komutanları Emekli Etme Planı	135
Demirel: "Doktor! Asker Rahatsız, Onları Bir Yokla!"	140
Tansu Çiller, Bakanlar Kurulunda Ağlıyor	143
Yazılanı Okuyamayan Başbakan	146

İBRET BELGELERİ, 149

Demirel'den Koçaryan'a Tarihi Ders.....	151
Klasik Bir Rüşvet Öyküsü	165

10 Milyon Dolara İki Milletvekili	170
Deniz Baykal'ı İstifa Ettiren Kaset.....	174
2001 Krizi ve Ecevit-Sezer Kavgası.....	179

GAZETECİNİN NOTLARI, 193

Ecevit'in Arayış Dergisi Nasıl Doğdu?	195
Aydın Doğan Genelkurmay'a Çağrılıyor	200
ABD Dışişleri'nin Akıl Almaz Oyunu	206
Öcalan'ın Suriye'den Atılması	211
Tayyip Erdoğan'ın Hürriyet'e Veda Ziyareti	218
Sokakta Kalan Senfoni Orkestrası	227

YAKIN DÖNEMDEN İLGİNÇ PORTRERLER, 233

Organ Naklini Türkiye'de Başlatan Prof. Mehmet Haberal.....	235
İki Dev Üniversite Yaratın Bilim İnsanı: İhsan Doğramacı	255
Fazıl Say'ın Vize Sıkıntısı	264
Türkiye'de Opera Sanatçısı Olmanın Talihsizliği	272

BİTİRİRKEN..., 279

Babıâli'nin Dikenleri	281
Üç Gazetenin Yazgısı	288

Önsöz

Elinizdeki kitap, yakın tarihimizim ilginç dönemlerinden değişik konuları içeriyor. Yakın tarihimizde yaşadıklarımız içinde yurt-severlerin başardıkları, hepimizi gururlandıran olaylar, akıl almaz ihanetler, hüznün verici, düşündürücü dramlar, sanatın ve sanatçıların çektikleri çileler var.

En hazini de Türkiye'nin en büyük ve etkin üç gazetesinin nelerle sürüklendiğinin öyküsü var.

Bütün bu ilginç olayları okurken, sizleri zaman zaman hayrete düşürecek, şaşırtacak ayrıntılarla karşılaşacaksınız. Cumhuriyet'e ve Atatürk'e karşı kafaları önyargılarla doldurulmuş gençlerimize bu kitabı okumalarını özellikle öneririm. Kitapta anlatılan olayları öğrendikçe düşüncelerinde değişiklikler olabilecektir. Çünkü bu kitapta yazılanlar defalarca kanıtlanmış gerçeklerdir.

Bugün ülkemizde egemen olan anlayış, gençlerin beyinlerinin yanlış bilgilerle doldurulması için çalışıldığı yönündedir. Din ağırlıklı eğitimi yayma çabalarının tek nedeni, bu yönde katı nesiller yetiştirmektir.

Oysa eğitim düzeyini yükseltmek zorundayız. Ne yazık ki bugün eğitim düzeyinin en düşük olduğu ülkeler arasındayız. Üniversitelerimiz ise ülkenin gidişatını olumlu yönde etkileyecek özelliklerden yoksundur.

Her geçen gün Türkiye'ye olan güven azalmaktadır.

Bu kitapta anlatılan olaylar, Türkiye'nin bir zamanlar ne kadar saygın ve güvenilir bir ülke olduğunu gözler önüne sermektedir.

Bu nedenle elinizdeki kitap bir başucu kitabı olma özelliğine sahiptir. Ayrıca bu ülkenin aydınlık yüzlerini önünüze konan aynadan göreceksiniz. Bu önsözü yazar Falih Rıfkı Atay'ın gençlere yaptığı veciz çağrısıyla bitiriyorum:

“Gençler, bizim çektiklerimizi çekmemek ve bu halka çektirmek için siz de Atatürk’ü unutmayınız. MUSTAFA KEMAL BİZİMDİ, ATATÜRK SİZİNDİR!”

Tufan TÜRENÇ
İstanbul, 25 Nisan 2019

İHANET VE İSYAN

Yurdunu Düşmanlara Bırakıp Kaçan Padişah Vahideddin

Zaman zaman aşırı dinci kesimler bu konuyu gündeme getirirler.

Onların iddiasına göre “Son Padişah Mehmed Vahideddin olmasaydı Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı’nı yapamazdı. Çünkü onu Padişah Vahideddin Anadolu’ya göndermiştir. Vatanı kurtarması için yanına bir sandık dolusu altın da vermiştir.”

Uydurulan bu ve buna benzer senaryolarla Mustafa Kemal’in yaptıklarının padişahın emriyle olduğuna insanları inandırma hayaline sarıldılar.

Gerici kesimlerin bu saçma sapan senaryoları gerçeği yansıtmaz. Ama onlar inatla yıllardır bunu iddia edip dururlar.

Yine böyle bir dönemde muhafazakâr düşünceye sahip bir tarihçi olan Yılmaz Öztuna bile bunların gerçek olmadığını söyleşilerinde ve televizyon konuşmalarında açıklamıştı. Yılmaz Öztuna yıllarca *Türkiye* gazetesinin başyazarını yazmış bir insandı. Ama bir bilim insanı olarak gerçekleri söylemekten çekinmiyordu.

Bir televizyon söyleşisinde kendisine Mustafa Kemal ile Vahideddin’in ilişkileri konusunda neler düşündüğü soruldu.

Yılmaz Öztuna, sözlerine yine aynı kesimler tarafından yapılan Lozan tartışmaları ile ilgili görüşlerini açıklayarak başladı:

“Lozan büyük bir başarı belgesidir. Milli mücadelenin neticelerinin, Batılı devletler tarafından kabul edilmesinin belgesi Lozan’dır.

“Atatürk-Vahideddin karşılaştırmasına gelince, Atatürk asla Vahideddin’in alternatifi değildir. Bunu böyle söylemek Atatürk’e

hakarettir. Atatürk'ün Cumhuriyet'i kurduktan sonra Falih Rıfkı Atay'a anlattığı anılarında Vahideddin'i küçültecek bir kelime yoktur.

“Vahideddin hain değildir ama çok hatalar yapmıştır. Üstelik bunlar akıl almaz hatalardır.

“Fransa Kralı 16'ncı Louis'nin asılmasının sebebi Viyana'ya kaçmak istemesidir. Fransa halkı bu kaçıışı asla kabul etmemiş ve onu affetmemiştir.

“Vahideddin'in, bir İngiliz zırhlısıyla ülkesinden ayrılmasını da kimse kabul etmemiştir. Ölünceye kadar da 'Beni tekrar çağırırlar' diye umutla beklemiştir.

“Cumhuriyeti kuran Atatürk, Fransız İhtilali'nden çok etkilenmişti. 1909'da 31 Mart Vakası'nı önlemek için İstanbul'a gelen Hareket Ordusu'nda görev yapan Mustafa Kemal, Abdülhamit haledildikten (Tahttan indirilmesi) sonra Talat Paşa'nın topladığı Meclis-i Milli ülkenin içinde bulunduğu durumu görüşme toplantısına dinleyici olarak katılmıştı. Görüşmeler ve konuşmalar sürerken dinleyiciler arasından ayağa kalkarak 'Republic – Cumhuriyet– ilan edilsin' diye sesleniyor. Mustafa Kemal o sırada henüz kurmay yüzbaşısıdır. İleri görüşlü ve cesurdur. O günün imparatorluk durumunda cumhuriyet isminin telaffuz edilmesi bile çok zordu.”

Yılmaz Öztuna'nın söylediği gibi Mustafa Kemal, cesur ve öngörülü bir insandı. Başarısının nedenlerinden biri de buydu. Son derece gerçekçiydi. Onun en önemli yanlarından biri de olayları akıl ve mantık süzgecinden geçirmesi ve inanılmaz bir öngörü yeteneğiyle kararlar almasıdır. Gerçekten de Falih Rıfkı'ya anlattığı anılarında yaşananları olduğu gibi yansıtmıştır.

Tarihçi-yazar Yılmaz Öztuna çeşitli söyleşilerinde de Mustafa Kemal ile Vahideddin karşılaştırması konusunu şöyle değerlendirmiştir:

“Vahideddin, hanedandan olmasaydı sıradan bir insan olarak yaşardı. Tahta çıkması tesadüftür. Mustafa Kemal ile Vahideddin'i karşılaştırmak yanlıştır. Çünkü Mustafa Kemal hem askeri hem de siyasi yönden bir dehadır. Yaptıkları ortadadır.”

Falih Rıfki Atay'ın Kitabı

Falih Rıfki, *Mustafa Kemal'in Ağzından Vahideddin* adlı kitabının önsözünde “Mustafa Kemal Kuvayı Milliye ve Cumhuriyet tarihlerine kaynaklık etmek üzere meşhur *Nutku*’nu yazmıştır. Nutuk kendisinin Samsun’a ayak basması ile başlamaktadır. Bizim elimizde bulunan notlar ise ateşkes esnasında Adana’dan İstanbul’a gelişi ile Samsun’a ayak basışı arasındaki devrin hatıralarıdır” der ve önsözü şu cümle ile sonlandırır:

“Şanlı kahramanın hatırası önünde bir daha eğilirim.”

Mustafa Kemal, Falih Rıfki Atay’a anlattığı anılarında Vahideddin ile padişah olmadan önce aralarındaki ilişkinin nasıl başladığını şöyle anlatıyor:

“Enver Paşa bir gün bana bir aracıyla masaj gönderdi.

“‘Alman İmparatoru, Padişah Sultan Reşat’ı genel karargâhına davet etti. Zat-ı Şahane böyle bir seyahati yapamayacak halde bulunduğundan Veliht Hazretleri’nin Zat-ı Şahane namına bu seyahati yapmasının uygun olacağını düşündük. Kendisinin refakatinde bulunmayı kabul eder misiniz?’

“Ben böyle bir zat ile böyle bir seyahati kendim için enteresan gördüğümden derhal ‘uygundur’ cevabı verdim. Tertibat ve tebliğat yapılmış, iki üç gün sonra bir perşembe akşamı trene binip Vahideddin ile seyahate çıkmamız kararlaştırılmıştı.

“Bana ‘Seyahate çıkmadan evvel, Veliht Hazretleri ile tanışmalısınız’ dendi. Veliht Vahideddin’in sarayına Kolordu Komutanı Naci Paşa ile gittik. Bizi sarayın içinde Arap hasırlarıyla örtülmüş bir salona açılan kapıdan bir odaya soktular.

“Bir süre geçtikten sonra Veliht Vahideddin salona geldi, koltuğuna oturdu ve gözlerini bir süre kapattı, sonra açtı ve ‘Sizinle müşerref oldum, memnunum’ dedikten sonra gözlerini tekrar kapattı.”

Bu garip sahneyi Mustafa Kemal şöyle anlatıyor:

“Bu nazik sözlerle cevap vermeye hazırlanırken, şaşkın bir şahsiyetin huzurunda bulunduğumu fark ettim. Cevap vermek mi, yoksa vermemek mi gerektiğinde tereddüt ettim. Naci Paşa’nın yüzüne baktım, o da çok durgundu. Onda bir defa daha konuş-

ma kudreti mevcut olup olmadığını anlamak için beklemeyi tercih ettim.

14

“Veliaht Vahideddin biraz sonra gözlerini açtı, ‘Seyahat edeceğiz değil mi?’ diye sordu. ‘Evet seyahat edeceğiz’ diye cevap verdim.”

Görüşmenin sonunu Mustafa Kemal şöyle anlatıyor:

“İtiraf edeyim ki, bir mecnunla karşı karşıya bulunduğumuzu hemen hissetmiş ve mantıklı bir konuşmaya girmekten kendimi men etmiştim. Hemen ayağa kalkıp ‘Efendi hazretleri, beraber seyahat edeceğiz. Seyahat iki gün sonra başlayacaktır. Perşembe akşamı garda hazır bulunacaksınız, oradan hareket edeceğiz’ dedim.”

Naci Paşa ile birlikte veliahta veda edip çıktılar. Süslü bir saray arabasıyla giderlerken Naci Paşa ile Mustafa Kemal arasında ilginç bir konuşma geçti:

Mustafa Kemal:

“Zavallı, bedbaht, acınacak adam! Bunlarla ne olabilir?”

“Öyledir.”

“Bu zavallı yarın padişah olacaktır, kendisinden ne beklenebilir?”

“Hiç.”

“Biz ki aklımız, mantığımız vardır, biz ki memleketin mukadderatını, halini ve geleceğini anlamış insanlarız, ne yapabiliriz?”

Naci Paşa, Mustafa Kemal’in bu sorusuna umutsuzca “Güç” diye yanıt verdi.

Almanya Seyahati

Veliaht Vahideddin ile Mustafa Kemal’in ilişkileri Almanya gezisinde çok gelişti. Vahideddin, tren İstanbul’dan ayrıldıktan sonra Mustafa Kemal’i salonuna çağırttı.

Görüşmeyi Mustafa Kemal şöyle anlatıyor:

“Doğrusu bu davet beni memnun etti. Yarınki padişahı yakından incelemek fırsatlarından birisi bahşediliyor demektir. Vahideddin’in salonuna girdiğim vakit kendisini ayakta beni bek-

lerken buldum. Oturdu, bana da oturmak için yer gösterdi. Bu dakikada, sarayında çoğunlukla gözleri kapalı konuşan zatı büsbütün başka bir vaziyette buldum. Bilakis gözlerini kuvvetle açmış ve dikkatle bana bakıyordu. Bir nutuk söyler gibi, şu tarzda beyanatta bulundu:

“Affedersiniz paşa hazretleri, birkaç dakika evveline kadar kiminle seyahat etmekte olduğumu bana açıklamamışlardı. Ancak trenin hareketinden sonra aldığım malumat üzerine gıyaben çok tanıdığım ve takdir ettiğim bir kumandanımızla beraber olduğumu anladım. Ben sizi çok iyi bilirim. Arıburnu’nda ve Anafartalar’da yaptığınız bütün icraat, kazandığınız başarılar tamamen malumdur. Siz, İstanbul’u ve her şeyi kurtarmış bir kumandanımsınız, beraber seyahat etmekte olduğum için çok memnunum ve bundan iftihar ediyorum.

Vahideddin bu sözleri çok ağır, fakat muazzam söylüyordu. Hayret ettim. Gerektiği gibi cevaplar verdim, aramızda mükemmel, ciddi ve samimi sohbetler oldu.”

Vahideddin Padişah Oluyor

1918’de Padişah Mehmet Reşat öldü.

Yerine otuz altıncı padişah olarak Mehmed Vahideddin tahta geçti. Yeni padişah Almanya seyahatinde kendisine refakat eden Mustafa Kemal Paşa ile görüşmek istedi. Ancak o sırada Mustafa Kemal, Viyana’da tedavi görüyordu.

Görüşme isteği üzerine İstanbul’a dönmeye hazırlanırken o zamanın çok yaygın ve öldürücü bir hastalığına, “İspanyol Nezlesi”ne yakalandı. Zorunlu olarak hastalığı atlatana kadar Viyana’da kalıp tedavi gördü. İyileşir iyileşmez İstanbul’a döndü.

Mustafa Kemal’i yaveri Cevad Abbas karşıladı ve padişahın görüşme isteğini bildirenin İzzet Paşa olduğunu söyledi. Mustafa Kemal, İzzet Paşa ile görüştü ve padişahın davet sebebinin ne olduğunu öğrenmek istedi. Paşa hiçbir sebebi olmadığını, padişahın Almanya gezisi sırasında kendisine karşı duyduğu yakınlık nedeniyle görüşme gereksinimi duyduğunu belirtti. Mustafa

Kemal, İzzet Paşa'ya bu isteği kendisine duyurduğu için teşekkür etti.

Olayı Mustafa Kemal'in ağzından dinleyelim:

16

“İzzet Paşa'ya ‘Genel durumun kötülüğünü gidermek için padişahı yeni bir istikamete sevk etmek lazım. Bu görüş doğrultusunda kendisiyle görüşmemi uygun bulur musunuz’ diye sordum.

Uygun gördü. Derhal Naci Paşa aracılığıyla padişahıtan görüşme istedim. Olumlu bir cevap geldi. Padişah Vahideddin'in salonuna Naci Paşa'nın kılavuzluğuyla girdim. Beni çok nazık karşıladığını söylemeliyim. Veliahtlığı zamanında olduğundan daha fazla mültefitti. Oturdu, bana da karşısında yer gösterdi ve aramızdaki tabure üzerinde bulunan sigaralıktan bir sigara alıp bana verdi, kendisi de bir sigara aldı ve yaktığı kibriti bana uzattı. Bu tavırdan çok ümitvar oldum. Evvela kendisini münasip bir lisanla tebrik ettim. Sonra çok mühim bir anda Osmanlı tahtını işgal etmiş olduğunu izah ederken dedim ki:

– Seyahatimiz esnasında bütün fikirlerimi çok açık bir dille söylemiştim. Bu dakikada aynı tarzda görüşmeme müsaade bulunulur mu?

– Hayhay dedi.

– Hemen başkumandanlığı bizzat üstleniniz, kendinize vekil değil, bir Erkân-ı Harbiye Reisi (genelkurmay başkanı) tayin ediniz. Her şeyden önce orduya sahip ve hâkim olmak lazımdır. Ancak ondan sonra düşünülecek kararlar uygulanabilir.

Vahideddin bu teklifim üzerine, tıpkı kendini veliaht iken sarayda ilk gördüğüm vakit olduğu gibi, gözlerini kapadı ve az sonra cevap verdi:

– Sizin gibi düşünen başka komutanlar var mıdır?

– Vardır, dedim.

– Düşünelim.

Konuşmamız kendiliğinden kesilmişti. İzin istedim.”

Aradan birkaç gün geçtikten sonra Mustafa Kemal Paşa saraydan yine çağrıldı. Bu kez saraya padişahın isteği üzerine İzzet Paşa ile beraber gittiler. Ama aralarında sonuçsuz, kısa bir görüşme geçti ve saraydan ayrıldılar.

Bu kitapta, yakın tarihimizde ve günümüzde yaşadığımız ilginç olaylar gazeteci gözüyle ele alınıyor. Bunların içinde övünç kaynağı başarılar var... akıl almaz ihanetler var... hüznün verici, düşündürücü dramlar da var.

- Yurdunu düşmanlara bırakıp kaçan padişah...
- Doğu Anadolu'da büyük isyan...
- Kumara tutsak ünlü şair...
- Yılmayan savaşçı kadın: Sabiha Sertel...
- Organ naklini Türkiye'de başlatan Prof. Mehmet Haberal...
- Yazılanı okuyamayan Başbakan...
- Demirel'den Koçaryan'a tarihi ders...
- Türkiye'de opera sanatçısı olmanın talihsizliği...

Kimini gurur duyarak kimini de ibretle okuyacaksınız.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1905-7

9 789751 419057